

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacræ
Theologiæ Professoris, Cvrsus Philosophicus Vniversus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disputatio XXIV. Denturne Præcisiones Objectivæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

gerē cum eadem omnino res ex parte objecti duabus cognitionibus sese invicem clarioribus explicatur, ut cum duo, quorum alter acutiorē habet intellectū altero, eandem rem eodem modo concipiunt.

VIII.
Quid sit
distinctio
Rationis
ratiocinatae.

Distinctio rationis ratiocinatae est illa, quæ sit ab intellectu cum fundamento in re, in qua ex parte objecti diversitas aliqua afferatur, ut cum hominem per conceptus inadæquatos representamus, quorum nullo exhaustur tota quidditas & ratio ejus objectiva, ut cum uno conceptu representamus rationem animalis, alio rationem rationalis, ubi facilè apparet major diversitas ex parte objecti, quam cum prædicatur idem formaliter de eodem, ut dum quis dicit, *homo est homo, Petrus est Petrus &c.* Et de hac distinctione, tota reliqua procedet Disputatio.

S E C T I O . II.

Quotuplex sit distinctio rationis ratiocinatae.

I.
Quatuor
species di-
stinctionis
rationis ra-
tiocinatae.
Primum ter-
duo concep-
sus obiecti-
nos.

I. N quatuor plerumque species dividitur hæc distinctione. Prima est & præcipua quæ inter duos reperitur conceptus objectivos, seu perfectiones sese non includentes, ut *animal & rationale*, quæ est maxima distinctione, responderetque distinctioni reali rei à re. Quapropter sicut ex partibus realiter & physicè distinctis fit compositionis realis & physica, ita ex conceptibus istis objectivis per rationem distinctionis fit compositionis proprie metaphysica. Hæc inter genus reperitur & differentiam & vocari absolute solet distinctione formalis & essentialis, quia tam genus quam differentia habet suam essentiam sibi peculiarem, & non se invicem, nec inadæquate includentem.

II.
Seconda,
quando-
datur ab-
stractio non
mutua.

Secunda minor priori, est inter duas rationes formales, quarum licet una includatur in altera, non tamen est contra: si ratio entis includitur in substantia quæ est formaliter ens per se, non tamen est contra substantia in conceptu entis. Hæc distin-

ctio vocari solet *abstractione non mutua*, responderetque distinctioni reali includentis & inclusi.

Tertia quæ dicitur penes explicitum & implicitum, sicut & sequens, est inter rationes quædam *tertia penes explicitum & implicitum*, quæ se mutuò formaliter includunt, ut secundum probabilem sententiam contingit in *Attributis Divinis inter se, & cum essentiæ*, unde cum concipiunt Voluntatem Divinam, & de ea formamus conceptum inadæquatum, concipiimus implicitè Essentiam, vel intellectum licet de iis non cogitemus explicitè, id est, cogitatione nostrâ formaliter non explicemus sub ratione Essentia, & Intellectus. Sic licet homo formaliter in se includat ens, non tamen quod concipit quis hominem, concipit explicitè, id est, conceptu suo explicat formaliter ens, ed iolùm implicitè. Unde licet vocetur communiter hæc distinctione rationis ratiocinatae, à nonnullis tamen, & forte melius, vocatur penes explicitum & implicitum.

Quarta demum & ultima distinctione est inter Definitionem & definitum, ut cum dico, *homo est animal rationale*. Hæc autem distinctione aliquo modo spectat ad distinctionem rationis ratiocinatae, quia aliqua varietas importatur etiam ex parte objecti saltem quod modum conceipiendi, cum in definito partes non importentur ut partes formaliter, sed definitionem solum implicitè, in definitione vero explicitè cogitantur ut partes. Alii tamen dicunt hanc distinctionem vix vocari posse rationis ratiocinatae, cum in definitione non considerentur partes precisè, sed ut unitæ, partes autem unitæ formaliter sunt totum ut totum formaliter. Unde qui concipit definitionem objectivam formaliter, concipit definitum formaliter, ac proinde vix illa hinc intercedit distinctione. Quod mihi videatur non improbatum.

Haec tamen ultima distinctiones sunt valde imperfectæ, ac proinde dicunt Doctores communiter, inter conceptus in his tribus ultimis distinctionibus expressos non repertiri compositionem metaphysicam.

V.
Due postea
me sunt
valde im-
perfectæ
distinc-
tiones.

D I S P U T A T I O . X X I V.

Dentur necne Præcisiones Objectiva.

Nulla celebrior hodie, quam de Præcisionibus, in scholis quæstio nulla, majore vel argumentorum, vel animorum contentione disputata, quasi ut ille olim *odus*, Phrygia, ita hic Philosophia fatum foret. Acris igitur institutus disceptatio, strenè inter se concertantibus utriusque partis auctoribus, summâque vi ac conatu, & sua stabilire fundamenta sententia, & alterius convellere contendentibus. Quam nos partem sequentur simus, hujus decursu disputationis constabit.

S E C T I O . P R I M A.

Status questionis proponitur, & Auctorum sententiae referuntur.

I.
Status
questionis.

Animale & rationale in homine inter se à parte rei identificari certum est, & non duo rea- liter sed unum esse. Quod, & de aliis etiam prædictis Metaphysicis, *Enne* nimirum, *substantia*, *corpo- re*, *vivente*, & *cateris*, non minus firmiter est. Ita- tuendum, Quæstio ergo præsens est, quo pacto, cum re sint idem, ratione distinguantur. Hic præsens disputationis scopus.

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

Nonnulli ita hac in re philosophantur, ut quicquid verbis asserant, omnem tamen hæc inter prædicata distinctionem tollant: talem nimirum excepto vocentus dicendi modum, qui licet voce præ se distinctionem ferat, et tamen verâ nihil minus quam distinctione est. Afferunt ergo hi auctores, dum *animal* & *rationale* quis cogitat, non solum sentiendi principium menti illius obiecti, sed etiam hominem, animal nimirum simul & rationale in ordine ad sentiagant. *Animal & Rationale admittuntur, re ipsa ne-*

Hec sententia Nominalibus passim tribuitur: quæ à scholis propria re legatam, & oblivione sepulchri No- tione, & ita eam suâ illustrarunt industriâ ut cultio rem longè reddiderint quam cum olim à Nominaliū incide recens prodierat. Hec sententia, ut dixi, quidam tribuitur Nominalibus, Okamo, Gabrieli, Gregorio, & reliquis illius classis hominibus, præter quos

I

ex

ex antiquis non facile quenquam inveneris, qui hujus sententia patrōnū jure censeti possit, imo ex scholis plāne videtur fuisse exterminata. Unde P.

Arriaga, quā tamen acriter hanc sententiam pro-

Pugnat d.5. Log. f.2.n.24. candidē facetur eam pauci abhinc annis fuisse omni patrōnū destitutam. EX recentioribus eam tenet P. Hurt. D.6. Met. f.4. anniscaruit P. Valen. I. de Trinit. c.3. P. Zuniga d.2. de Trinit. d.4.m.2. P. Erice tr.2.d.2.n.5. P. Arriaga citatus, P. Oviedo Com.4. Met. p. 8. quos alii sequuntur.

IV.

Secunda sententia
sententia
paucis ante
anniscaruit
patrōnū

rationale considerat non totum hominem menti-
at Animal obīcī, sed entitatem à parte rei simplicem in duos
conceptus objectivos inadæquatos intentionaliter
nale dividi, ita ut dum *animal* cogitat, solum principiū
in duos
conceptus
objectivos

In quo hæc
sententia
differat à
precedent.

V.

Hæc est sen-
tentia san-
cti Thomæ,
et Iusque
schola.

Male citan-
tur Suarez
& Vasquez
pro sen-
tentia Nomi-
nalium.

P. Hurtado
solum voce
tenus pre-
cisiones im-
pugnat.

VI.

P. Suarez
Nominal-
sententiam
non laude,
sed ad sum-
mum venia-
dum inven-
dient.

VII.

ex antīquis non facile quenquam inveneris, qui hujus sententia patrōnū jure censeti possit, imo ex scholis plāne videtur fuisse exterminata. Unde P.

Arriaga, quā tamen acriter hanc sententiam pro-

Pugnat d.5. Log. f.2.n.24. candidē facetur eam pauci abhinc annis fuisse omni patrōnū destitutam. EX recentioribus eam tenet P. Hurt. D.6. Met. f.4. anniscaruit P. Valen. I. de Trinit. c.3. P. Zuniga d.2. de Trinit. d.4.m.2. P. Erice tr.2.d.2.n.5. P. Arriaga citatus, P. Oviedo Com.4. Met. p. 8. quos alii sequuntur.

Secunda sententia affirmat cū *animal* quis, vel
rationale considerat non totum hominem menti-
at Animal obīcī, sed entitatem à parte rei simplicem in duos
conceptus objectivos inadæquatos intentionaliter
nale dividi, ita ut dum *animal* cogitat, solum principiū
sentienti illius menti obveretur, dum *rationale*, solum principiū rationis rationis non solum duos dari conceptus, qui rem
eandem in ordine ad diversas operationes & con-
notata exprimant (quamvis id forte subinde fieri
posse non negat) sed ulterius ait, intellectum duas
perfectiones realiter identificatas partiri intentionaliter,
repreäsentando scilicet unam, alterā per illū
actum omnino non repräsentatā, & hanc veram &
genuinam vocat distinctionē rationis rationinatā. In hoc ergo à priori sententia dissentit, quod illa
distinctionem rationis in eo sitam esse dicat, quod
res eadem per diversos actus intellectus in ordine
ad diversas operationes, seu connata a repräsentetur,
nullā omnino apparente diversitate in objecto:
hæc verò ita objectum per duos aut plures actus
inadæquatos repräsentari posse affirmat, ut in tot
conceptus objectivos intentionaliter dividatur,
quot conceptus diversis formalibus exprimitur.

Hæc est clarissima sententia Sancti Thomæ, de
cuius mente plura postea sec. 3. & 5. quæ Thomistæ
sequuntur omnes, Cajeranus, Hervæus, Capreolus,
Socinas, Soto apud Suarium d.6. Metaph. f.9.n.9.
candem tenet idem Suarez tum ibi, tum alibi, idque
tam clare, ut mirum sit in mentem adversarij veni-
re potuisse, ut cum in tuam sententiam pertraherent,
præsentim, cū ut ipse teteru P. Hurtado de 6.
Met. f.4. subje. & 2.n.93. P. Suarez Nominalium haec
in re sententiam impugnat, quod verò addit ibidem
Hurtado, cum hoc solum vocet enus facere, tamē
ipsa eam sequi, quid non videt quā parum sit vero
simile: cur enim eam impugnare si illius doctrinā
probare. Multo verò magis mirum est, quod Pa-
trum etiam Vasquez velit Nominalum sententiam
amplecti, quem tamē ibidem assert acerbè eam
mordere: certè suas opiniones nec mordere homi-
nes, nec impugnare solent. Pari quis jure ipsum Pa-
trum Hurtado pro sententia præcisiones objectivas
astruente citaverit: quamvis enim acerrimè eam
impugnare, in promptu responsio est, id solum voce
tenus præstat: re ipsa sincerus Præcisionum amicus
est, quicquid præ se verbis ferat.

Quod verò Pater Suarez ab Hurtado n. illo 93.
citat Nominales excusat, non arguit ipsum illo-
rum sententiam amplecti, nec eam laude, sed ad
summum venia dignam judicare. Tandem dum eam
ad communem, hoc est S. Thomæ, & illius sequac-
tum, opinionem reducit, non ipse ad Nominalium
dignum in sententiam accedit, sed eos perducit ad suam. Tenet
ergo hanc sententiam Suarez citatus, Molina q.18.
dist.3. Vasquez 1.p. d.117. cap. 1. ubi Nominalium
sententiam ex proposito impugnat, & d.118. cap. 2.
P. Granado 1.p. q.3. d.6. Alberti: in prædic. Relat.
d. un. q.6. num. 36. Tannerus 1.p. d. 2. qual. 2. d. 4.
& alij passim, licet ex his nonnulli solum loquantur
de perfectionibus divinis.

Ego (ut quid hæc in re sententiam, declarer) licet

priorem sententiam ob inventorum, vel restituto-
rum potius auctoritatem probabilem esse non dif-
ficit, secundam tamen & subtiliorem judico, & ob sententia
auctoritatis & rationum momenta longè proba-
biliorem, quodque caput est ad gravissimas, quæ
passim tunc in Philosophiâ, & in Theologîa occur-
runt, difficultates nodandas accommodatissimâ.
Quod vel ex eo constat, adversarij siquidem ipsi
quamvis acerrimè in eam hæc inveniuntur, sine ejus
tamen adminiculo nihil explicare clare possunt, unde
nihil apud ipsos frequentius quam ad diversas
in objecto formalitates recurrere, ut passim in P.
Hurtado, P. Arriaga & alijs quivis animadvertis.

Hoc ergo nomine præferenda est hæc sententia, VIII.
quod summam lucem ac claritatem rebus afferat, actus ne-
cum tamen contraria, vel ipsi adversarij fatenti-
bus, omnia confundat, actum enim quo genus, quo
speciem, quo gradus omnes metaphysicos ipsi con-
ficiunt, actum vocant confusum, & actum omnia
confundent. Actu ergo quo dicunt *Animal*, om-
nia animalia, quo *Homo*, homines omnes, & se inter-
relatos confundunt. At verò sententia afferens
Præcisiones Objectivas, clare, distinctè, dilucide
procedit, res per sua prædicata, gradus, formalitates
evolvi, perfecti ncs omnes suis quinq; colorib; &
adumbrat. Nec confusionem, ut altera, sed clarita-
tem rebus, clementiis perspicuitatem afferat. IX.

At licet ista in hac sententia decellat, ob anti-
quitatem certè & canos mihi videretur præferen-
da, præsentim cū per tot annorum seriem pri-
mum illum suum vigorem, ac vires ad hæc usque
tempora integras retinuerit, ubi altera, licet fuerit
sempor in
cholis vi-
per multos jam annos velut extincta jacuerit; quod
verò postlimio revixerit, suis debet *Æculapiis*.
Sed ad rem ipsam accedamus.

S E C T I O N I I.

Præferatur, & probatur sententia statuens
Præcisiones Objectivas, & contraria
impugnatur.

C Onclusio: Dantur Præcisiones objectivas, id est, I.
Dantur actus intellectus, seu conceptus in re-
præsentando inadæquati, ita objectum realiter in-
divisum seu identificatum partientes in plura præ-
dicata se mutuo non incidentia, ut unum ex parte
objecti prædicatum repræsentetur, alio per actum
illum omnino non repräsentato: ita scilicet ut
animal ex parte objecti cognoscatur, non cogniti
rationali sine differentiis individualibus, & sic do-
ceteris. Ita auctores secunda sententia.

Probatur primum ex Aristotele 3. Metaph. t. 10. II.
& alibi passim dicente differentias esse extra con-
ceptum generis, & econtra, & in hoc Aristoteles præcisiones
compositionem statuit Metaphysicam, ex diversis obiectis
partibus ratione distinctis compactam, sicut com-
positio physica ex partibus coalecit realiter ac
physicè distinctis, ergo secundum Aristotelem in-
ter *animal* & *rationale* ex parte objecti datur al-
iqua distinctio, compositio enim est distinctorum
unio, unde eo modo quo est compositio, esse debet
inter extrema illa quæ componuntur distinctio.

Dices, compositionem illam de actibus intellectus III.
genus & differentiâ repræsentantibus intelligi, seu Compositio
de genere & differentiâ formalibus. Contrà primum, metaphysica
doct Aristoteles hominem ex partibus metaphysi-
cis, genere scilicet & differentiâ componi, ergo aliud
sunt quā actus intellectus, ex his enim nemo, op-
nor, dicet hominem componi. Contrà secundum, sic
enim

enim hæc propositio, homo est animal rationale, est falsa, cum unus actus non sit alius. Contrà tertio, qui genus definiunt dicunt esse id quod predicatur de pluribus differentiis specie, quod manifestum est de predicato metaphylico objectivo intelligi debet.

IV. Dices 2. hominem ut relatum ad operationes sentiendi componere secum, ut referunt ad operationes rationis. Contrà 1. docet Aristoteles genus esse tantum partem hominis, & idem est de differentia, ergo genus non est totus homo. Contrà 2. relatio enim illa non sufficit ad compositionem metaphysicam, sic enim homo dormiens compone cum seipso posset vigilante. Contrà tertio, operationes non ingrediuntur vel genus vel differentiam hominis, sic enim distinguuntur realiter, si autem sermo sit de solo recto, nulla erit secundum hanc responsionem inter genus & differentiam discrepantia.

V. Secundò, probatur ex eodem Aristotele, is enim sententiam Platonis impugnans de naturis separatis, quas Plato collocabat extra singularia, hoc nomine illam rejicit, quod à parte rei id statutum, quod nisi per intellectum fieri nequit: dicit ergo Aristoteles, id per intellectum fieri intentioniter quod Plato potuit à parte rei, sed Plato, ut ait Aristoteles, naturas specificas separatas posuit à differentiis individualibus, ergo.

VI. Tertiò, argumentor ratione: datur actus qui cognoscat animal, non cognoscat rationale, ergo per hunc actum aliqua ex parte objecti inter animal & rationale sit distinctione. Antè probationem antecedens notandum, omnem nostram cognitionem arbitrativam hic esse & imperfectam, sicut enim Divina cognoscimus per speculum in ænigmate, ita quicquid cognoscimus in naturalibus, sensu ministerio cognoscimus, sicut spiritualia per corpora, substantiam per accidentia, nec aliter, discernimus. Unde nullus rei pro hoc statu notitiam comparatus nisi per sensus, quodvis ergo objectum in tantum solum cognoscimus, in quantum per externa nobis signa inotescit.

VII. Nunc ergo probabo antecedens, dum video hominem à nem à longe, nullum video indicia principijs ratiocinandi, ergo per notitiam hinc habitan non possum cognoscere rationale, sed solum animal, seu principium sentiendi. Antecedens probatur, solum video operationes sensitivas, ut suppono, sed hæc solum producunt speciem principijs sentiendi, non ratiocinandi, unde perinde quod hunc actum est, ac si principium ratiocinandi ibi non esset, sed id quod illic movetur esset equus, vel leo, ergo per hunc actum possum solum cognoscere animal seu principium sentiendi, non rationale, ergo per hunc actum ea inter se distingo.

VIII. Mirum est in quo te partes versent adversarij, ut hujus argumenti vim declinet. Dicunt aliqui cum principio ratiocinandi sit illuc identificatum cum principio sentiendi, cognoscendo explicitè & clare principium sentiendi, cognoscere implicitè & obscure principium ratiocinandi. Contrà 1. cognoscere idem clare & explicitè, & non cognoscere illud & non clare, clare & explicitè, non minus sunt contradictiones, quam cognoscere & non cognoscere, ergo cum animal & rationale identificantur, æquè poterit cognitio animali non omnino cognoscere rationali, ac cognitio explicitè animali, non cognoscere explicitè rationale.

IX. Contrà 2. nullum in hoc casu habet intellectus indicium rationalis, cum nullas videat operationes ratiocinandi, unde si objectum illud esset solum animal, eodem modo afficeretur intellectus, ergo

R.P. Th. Comptoni Philosophia.

nullas habet species rationalis, ergo solum cognoscere in hoc casu potest principium sentiendi, & ratiocinandi, ergo nequit illud cognoscere. Sicut oculo corporeo nihil in re ulla spirituali videmus, licet enim ibi sit ratio entis, & alia communia cum rationibus, seu predicatis aliarum rerum, tamèn quia unum illic videre predicatum oculo corporeo non possumus, nullum possumus. Idem est in gratia, & rerum supernaturalium cognitione respectu virium naturalium intellectus Angelici. Sic qui vires solum habet ut quatuor, & pondus aliquod levandum sit ut sex, si dous illos gradus separare à reliquis non possit, cùm totum pondus levare nequeat, nihil illius levabit. Sic ergo in praesenti, si intellectus in nostro casu separare intentioniter nequeat principium sentiendi à principio ratiocinandi, nihil cognoscet, cùm vires sufficientes intellectuales, comprincipium scilicet ex parte objecti iussi sufficiens ad rationale cognoscendum non habeat, nempè specie, cùn ea quas habet, ad solum cognoscendum animal conducant, ut potè à solis operationibus sentiendi abstractæ.

Dicunt alij secundò, non ex eo deduci animal distinguere à rationali, quod discernere nequeat intellectus sentiendi principium hic esse principium ratiocinandi, sic enim rusticus novit aliquem esse hominem, quem tamen non novit esse animal rationale, & tamen etiam juxta nos homo ab animali rationali non distinguitur. Ad exemplum illud distinguo antecedens, non novit rusticus illum esse animal rationale quodam rem conceperat, nego antecedens; quodam vocem, id est, nescit quid animal rationale significet, concedo, si enim quis à rustico perat possit homo sentire & intelligere, respondet posse, & quo gradu novit esse hominem, novit posse sentire & intelligere. Quod si hæc nesciat, non novit esse animal rationale, sed nec novit esse hominem, nisi voce tenuis, & secundum figuram, seu signa quædam externa, quo etiam modo lupus & canis non sunt hominem, dum ille eo conspecto fugit, hic ad herum accedit. Aliæ huius argumento sunt respondendi viæ, sed quia minus quam duæ jam propositæ satisfaciunt, eas pratermitto.

Quarto probatur Conclusio: in hoc actu homo ut animal est principium sentiendi, inquirio quis hujus propositionis sit sensus? Dicess, sensum esse hominem ut comparatum ad operationes sensitivas esse animal. Contrà 1. comparatio illa est actus intellectus, actus autem propositionem illam formas non reflectit supra se. Contrà 2. in aliis omnibus propositionibus reduplicativis, ut cum dico, paries ut albus diligat visum, sol ut lucidus fugat tenebras, actus non reflectunt supra se, nec se reduplicant, sed aliquid intrinsecum objecto: omnino ergo gratis diceretur actu hinc reduplicare se. Contrà 3. & præcipue, in illa propositione reduplicatur sola virtus sentiendi, sed actus intellectus nullo modo est principium, seu virtus sentiendi, ergo.

Quintò probatur Conclusio: Quando quis dicit ignis est productivus calor, cognoscit solum ordinem quem dicit ignis ad productionem caloris, non ordinem quem dicit ad productionem lucis, vel ignis, ergo præscindit. Dicess, cognoscit, sed non exprimit. Conta, exprimit ordinem quem dicit ignis ad productionem caloris, ergo si sit idem ordo etiam ad lucem, & ignem, cundem ordinem exprimit & non exprimit, sed hæc æquè sunt contradictiones ac cognoscere & non cognoscere, ergo.

Confirmatur, quando uno actu cognoscit ignem & calorem, & deinde alio actu cognoscit ignem ut productivum caloris, novum predicatum in igne cognoscit, quod antea non cognoscet. Quod si

I. 2. dicat

X. Rusticus, quod novit aliquem esse hominem, novit eum esse animal rationale quodam rem, licet non quodam vocem.

XI. Hic actus, homo ut animal, est principium sentiendi, probatur aperit.

XII. Hic actus, ignis est productivus calor, præscindit obiectum.

XIII.

Aliud est cognoscere ignem & calorem, aliud cognoscere igitur quod ut productum vnum caloris.

dicat quis fuisse cognitum praedicatum hoc, sed obsecurè. Contra, igitur ut ignis cognoscatur ut anteaclarè, ergo cum hoc praedicatum sit idem cum igne, idem cognoscatur clarè, & non cognoscatur clarè, certum enim est hoc praedicatum non fuisse per priorem actum cognitum clarè, potest enim quis clarè nosse ignem quoad substantiam, & tamen dubitare an sit productivus calor, maximè ad extra, mulier enim hoc negat.

XIV. Sex. & præcipue probatur, nam omnis distinctionis secundum adversarios consistit in actibus, ego cum actus representans animal realiter distinguitur ab actu representante rationale, distinctione vel nullam esse distinctionem, vel esse realē.

Item secundum adversarios consistit in actibus, ego cum actus representans animal realiter distinguitur ab actu representante rationale, distinctione vel nulla est vel realis, complexum sicutum ex toto homine, & actu cum comparante ad operationes sensitivas distinguitur realiter à complexo ex toto eodem homine, & also actu cum comparante in ordine ad operationes intellectuas. Homo autem idem semper est in utroque complexo, ergo animal vel non omnino distinguitur à rationali, vel distinguitur realiter, sicut una manus distinguitur ab altera, in quibus est eadem anima, sicut hic idem homo sub duobus actibus realiter distinguitur.

S E C T I O III.

Offenditur S. Thomam tenuisse Precisiones objectivas.

I. *Frustra laborans ad veritatem S. Thomam negat se precisiones objectivas.*

Nullū non movet lapidem P. Hurtado, ut suam sententiam fundet in doctrina S. Thomæ, ut videre licet d. 6. Met. c. 4. sub. 3. sed frustra: prīmō si quidem loquitur ibi S. Doctor de attributis & perfectionibus Divinis, quæ in probabili sententia, ut supra: à vidimis, distinguitur solum secundum implicatum & explicatum. Secundō, multi admittentes Precisiones objectivas non negant posse subindictum objectum per intellectum ad alias operationes & connata referri. S. Thomas ergo unum faciendo, non negat alterum, ut ex locis ita cunctis cunctis constabit. Aliquando vero yult non ita fieri distinctionem rationis, ut in actu signato representetur in Deo aliqua diversitas, sic enim supponetur in Deo antē actum distinctionem. Hoc tamen non obstat quo minus per actum inadäquatè cognoscendum distinctione sit in actu exercito.

II. *Primum ergo testimonium, ad ostendendum S. Thomam sententiam de precisionibus objectivis tenuisse, desumitur ex I. p. q. 85. a. 1. ad 1. & 2. ubi cum daos modos precisionis objectivæ posuisset, negativa, quæ scilicet negatur unum esse aliud, quod tamen in re est illud, hanc dicit esse falsam: & præcisa, quando nimis non negamus unum de alio, sed solum intelligimus unum, nil considerando de alio, quam, inquit, abstractionem quia non consideravit Plato, posuit naturas rerum separatas secundum rem. Hic ergo S. Doctor idem dicit per intellectum fieri, & rationaliter, quod Plato posuit. Physicè, & à parte rei, sed notissima est illa sententia Platonis, species, seu naturas poneat, tis separatas à singulis. Hinc ergo aperte constat assertere S. Thomas, naturas à singulis per actum intellectus objectivè distingui, & præscindi.*

III. *Deinde I. p. q. 40. a. 3. corp. hac de re loquens, sic habet: Responso dicendum quod duplex sit abstractio per intellectum, una quidem secundum quod universalis abstractitur à particulari, ut animal ab homine, & in hac abstractione non remaneat id in quo sit abstractio, remota enim ab homine differentia rationali, non remaneat in intellectu homo, sed solum animal. Non video quo modo clarioribus verbis S. Doctor Precisiones objectivas exprimere potuisse.*

Singularis etiam ad hoc probandum locus est IV. 3. p. q. 3. a. 3. corp. ubi loquens de cognitione abstracta, qua intellectus cognoscit Deum per modum tertius loci. T. ubi ab. suam, nempè ipsius intellectus, per quam cognitione, solitus dicit ait S. Doctor, multipliciter & divisi cognoscit in intellectus id quod in Deo est unum, & per hunc modum cognoscit. potest, inquit, intellectus noster intelligere bonitatem & sapientiam divinam, non intellectus Parentitatem vel Filiationem, & abstracta Personalitate per intellectum, possumus auctus intelligere naturam.

Item in I. d. 2. q. 1. a. 3. sic habet: quidā dicunt quod ista attributa, misericordia & justitia divina nō dif- ferant, nisi penes connata in creaturis, quā nō potest ubi expre- esse. Ibid. etiam ait, pluraliter Divinorum Nomina, reicit sen- tenia perfectionū non esse solum ex parte intellectus secun- dū diversas conceptiones, quā dicuntur diversa ratio- nalia, sed etiā ex parte ipsius Dei. Sed nō est nostri insti- tuti Theologica ista ita ad amissum discutere. Plura hac de re dixi I. p. d. 2. s. 5. & hic quādā adjiciā inf. s. 5.

Ad illa vero quæ in contrarium, ex angulis qui- busdam operum S. Thomæ, afferit P. Hurtad. nempè ex opificiis. Respondeo in primis, opuscula illa non esse aequalis auctoritatis cum reliquis Angelici Doctoris operibus, unde in editione Romana di- verso ab aliis charactere habentur, ut notat Bellar- minus de scriptor. Ecclesiast. qua de cœla à multis dubiis fidei censentur. Deinde dico dum affirmat S. Thom. distinctionem esse in intellectu, intelligit distinctionem distinguente, vel quasi activam, cui alia passiva respondet ex parte objecti, dum rem in se unam intellectus inadäquatè representat, ut in fr. latius videbimus.

Provoco ergo à S. Thoma ad S. Thomam: à S. Thoma in operibus dubiis, ad S. Thomam in certis Provoce à S. & ab omnibus pro S. Doctoris libris admissis: à S. Thomam in locis quibusdam obscuris, ac veluti li- brorum ejus appendice, ad S. Thomam in nobilissimis illius operibus, utique orbe celeberrimis: denique à S. Thoma semel aliquid insinuante, ad S. Thomam contrarium variis locis, diversisque ad id proban- dum adductis rationibus clarè & constanter asserente. Accedit, quod Thomistæ hoc modo Magi- strum suum explicent, quod non leviter est argu- mento hanc S. Doctoris veram esse sententiam.

S E C T I O IV.

Referuntur modi quidam Precisiones objectivas descendendi.

Suppono cum Theologis propè omnibus, & Philosophis, contradictoria propriè & rigorosè sumpta, nec in Divinis admitti debere, nec creatis. Quare vitio ab omnibus hodie vertitur Okamio, qui in 1. d. 1. q. 5. contradictoria concedi non debere assertit, nisi ubi Ecclesia, Scriptura, vel aliqua ex fide deducta consequentia ad hoc nos togit. Quasi vero fides, quæ est regula veri, ad contradictoria, quorum altera semper pars est falsa, unquam cogat. Quare non possum non mirari recentiores aliquos, qui, dum rendunt quædam, ex tra- cionibus sequi con- tradictoria. His lapidibus Patris sui Okamio caput petunt, qui id ex sua sequi sententia in Divinis vidit, & sine ter- giversatione fassus est. Qui vero admittunt Precisiones objectivas, clarissime contradictoria effugiunt, ut videbimus: in modo propter ea hanc in objecto distinctionem statuunt, ne in hunc contradictorio- rum scopolum impingant, in quem, ductu sua sen- tentiae, impigilis le fatur Okamus.

Inge-

II.

Ingeniosi ergo aliqui recentiores, ut hanc de præcisionibus sententiam defendant, varios excogitaverunt modos, quos hic referam. Quia vero via ego incedendum puram aperiām sectione sequente.

III.

Primus nodus de-
pendens
Præcisiones
objectivas.

Primus itaque modus est, objectum respectu diversæ cognitionis esse virtualiter duplex, ita ut sub hac duplice ratione cognosci possit, & non cognosci, sicutque propositiones in speciem contradictorias terminare, quæ tamen hic & nunc contradictoriarum sunt, cùm non in idem omnino objectum ferantur, sed in tale, quod virtualiter sit duplex, sicutque æquivalenter duo objecta. Ita tamen hoc afferit hic modus, ut totum dicat objectum semper cognosci. Quod dari possit hujusmodi objectum capax propositionum in speciem contradictoriarum, clare ostenditur in probabili multorum sententiâ, de homine, qui in diversis locis divinitus constitutus, vivere potest & mori, esse in gratia & peccato, & similibus, & omnes sacerdoti debent de eodem homine, Petro, exempli gratia, in diversis temporibus; hodie enim est in gratia, cras peccat, hodie vivit, cras moritur, & sic de ceteris.

IV.

Hæc via
explicandi
præcisiones
probabilis
est, non ta-
men plenè
satisfacit.

Hic explicandi modus probabilis est, & sufficiens in objecto distinctionem ponit ad vitanda contradictionem. In eo tamen displaceat, quod Præcisiones non statuas propriæ objectivas. S. Thomas enim, ut vidimus, & alij qui has propriæ & in rigore statuunt, dicunt debere objectum cognosci divisi: unum attributum, perfectionem, prædicatum representari, aliovero relatio: uno verbo, per intellectum fieri debere intentionaliter, quod Plato posuit physice, naturas scilicet a singularibus, genus a differentiâ, unâ perfectionem ab alia per intellectum separando. Cùm vero hic modus totum semper objectum cognosci affirmet separationem hanc objectivam non satis declarat, sicutque genuinam Angelici Doctoris mentem, & hujus opinionis candorem, non plenè videtur assequeatur.

V.

Secundus
modus de-
pendens
præcisiones
objectivas.

Secundus modus est eorum, qui gradus metaphysicos, prædicata item omnia, & perfectiones, quæ in rebus inveniuntur, distinguunt ante omnem intellectus operationem afferunt, per ordinem scilicet ad actum intellectus possibilem, sicutque facile explicant quomodo per actum postea præsidentem unum objecti prædicatum cognoscatur, alio non cognito.

VI.

Hic modus
clarè pro-
cedit, hict
difficiliter
penitus non
pareat.

Hic etiam modus suam habet probabilitatem, & claram prædicatorum à se invicem separationem ponit. Ita tamen hoc facit, ut multo plus faciat; Unde videris, dum distinctionem rationis in objecto statuere velit, statuat realem. Si enim ante omnem intellectus operationem, seu à parte rei gradus metaphysici inter se distinguantur, quantumvis in ordine ad actum intellectus possibilem id fieri dicatur, xix. è hoc à distinctione reali excusatibus.

VII.

Bene tamen de re Philosophicâ meriti sunt hi recentiores, utpote qui felici industria conati sunt illam opinionem illustrare, qua, ut ego existimo, nulla in toto cursu Philosophico majorem scholis lucem adferat.

SECTIO V.

Vera ratio explicandi Præcisiones objectivas.

I.

Actum
præsidentem
nullam
est aequalis
divisione
in objecto.

Dico itaque, ante operationem intellectus, seu actum præsidentem, nullam in objecto aequaliter fuisse distinctionem, sed solum apuditudinem, seu fundamentalem, vel, ut alij vocant, virtutem, intellectus vero suâ sagacitate prædicata hæc realiter identificata intentionaliter separat ac divi-

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

dit, ita ut uno representato seu cognito, aliud non representetur, sed perinde se habeat, atque si in objecto omnino non esset, non quidem abstractio: ne negativâ, seu negando rationale esse unum animal, hoc enim esset fallum, ut recte S. Thomas cito: latus s. 3. n. 2. sed præcisivâ, cognoscendo scilicet animal, nullâ per illum actum factâ mentione rationis. In duobus igitur fundatur hæc conclusio, ex cunctitate objecti, & intellectus subtilitate. Ad cuius explicationem,

Notandum primò, rem quamvis, quæ præstantior est, & plures in le perfectiones realiter identificatas R. quo continere, quæ in alijs inveniuntur dilisperit: sic perfectior, planta perfectior est lapide, utpote qua gradus corporis superaddit gradum viventis; animal perfecta est plantæ, quod ceteris gradibus in eâ inclusus gradum addit sensivum; Homo denique animal in perfectione excedit, quia præter sensivum, rationales gradum includit. Hinc fit ut cùm perfectiones Hinc varijs realiter in alijs rebus distinctas, in eadem re damentur identificatas videamus, & in unum veluti nodum sumit intellectas, præbeatur intellectui fundatum, ut unam distinguat, & intentionaliter quasi separat ab aliâ. Quare h. quid aeo imperfæctum sit, ut unum in le tomodio prædicatum continat (quales quendam communiter statuantur duo cuiusque rei termini, Ens scilicet, & individualis differentia) licet illud abstrahit ab alijs possit, in eo tamen alterius abstractio seu separatio fieri nequit, cùm duas in se rationes non continat quæ separantur, separatio autem nisi inter duo fieri non potest.

Notandum secundo, actum intellectus duplum quasi in rationem coniunctam, formæ physicæ & intellectio: inctionis, ut physica qualitas est in eis subiecto, ut intentionalis fertur in objectum, ut physica in hæret, ut intentionalis representat, ut physica petit sicut, & in proportionatum sibi objectum, spiritu uale scilicet, rationales, vitale &c. ut intentionalis nullam cum objecto postulat proportionem, sed æqualem fertur in corpus, spiritum, substantiam, accidentem, creatum, in creatum, ens, non ens, in omnia indiscriminatum. Denique ut qualitas est physica determinata habet spharam, & certis quibusdam terminis ac limitibus circumscribitur, ut intentionalis nullis continetur limitibus, non alligatur circumstantijs loci ac temporis, sed tam objectum absens representat quam præsentis, tam præteritum quam futurum, inquit quod nec est, esse potest.

Actus ergo intellectus cùm ut qualitas intentionalis est, non servet leges aliarum qualitatum, sed vis intellectus modis longe subtiliore procedat, ut ostensum est, rationis ut non est cur objectum etiam in se physice individualiter qualitas dividere nequit intentionaliter, cùm in representatione dividendo vim, ut vidimus, habeat illimitataam. Cùm ergo hæc ratione representare possit objectum quod est physica, omnino non est, ita & inadæquatè representare quod est.

Hinc ortum habuit dictum illud, quod, ut communis Philosophorum ad hanc ipsam rem afferit P. Intellectus Granado l. 1. in 1. p. tr. 2. d. 6. n. 5. Intellectus potest dicitur posse dividenda adunare & adunata dividere. Quod eriam doceat adunare, et Suarez d. 6. Met. l. 9. n. 12. hoc triuens subtilitati & adunata intellectus: hoc est inquit, vis intellectus, ut præscindat, dividere. Et abstrahat, quæ in re non sunt actus distincta aut praesentia, nempe realiter, nam si realiter distincta essent, P. Suarez non magnam sanè argueret vim aut subtilitatem præcisiones intellectus unum sine altero cognoscere, sicut nec objectivas rem eandem nunc ad has nunc illas operationes comparare, hoc enim per se loquendo, factu facilius est. quam simul referre ad omnes, præstet tim cùm tot sint tamque variae, ut agrè, nisi à gagacissimo intellectu res ad omnia simul distincte referri possit.

13

Idem

VI.
Idem facit
P. Vafq. &
acerrimè
impugnat
sententiam
Nomina-
lium.

Idem clarius adhuc, fūsūs, & nervosius docet P. Vafquez i. p. d. 117. c. 1. per totum, ubi alios multos in hanc eandem rem citat. Loco igitur citato disertis verbis ait, intellectum nostrum rem omnino simplicissimam in varios dividere conceptus objectivos, & rem simplicem & individuam nobis quasi per partes obiectere. Et tandem sub finem capitū sic concludit: *Cognitio, inquit, & qualitas in intellectu expressa* habet virtutem, ut, licet non ait, rem ipsam exterioram, minus tamen faciat illam presentem, & diverso modo apparere: ac proinde aliquid representatione dividatur & distinguitur, quod re ipsa individuum est. Ubi nostram conclusionem, & axioma illud a P. Granado allatum totidem feret verbis tradit, & acerrimè impugnat Nominales afferentes hoc fieri per comparationem ad divisa: sa connotata. Et licet sermo illic præcipue sit de attributis divinis, addit tamen P. Vafquez n. 2, id est in multis rebus creatis contingere.

VII.
P. Granado etiam
clarè docet
præcōsēs
objectivas,
& auctor
invenitur
in Nomina-
liis.

7. ait hanc de præcisionibus objectivis esse communem sententiam, diversitate, inquit ipse, apparente in ipso objecto, prout cadit sub intellectum. Ubi etiam acriter impugnat Nominales hoc fieri afferentes per connationem diversorum effectuum. Deinde a. 5. ait juxta commune axioma Philosophorum intellectui inesse vim adunata dividendi, non realiter, sed objectivè. Et multa alia ibidem hunc in finem adducit.

VIII.
Clarissimè
nostram sen-
tentiam de
præcisionibus
tradit
Doctor
Angelicus.

Tandem, qui mihi est instar omnium, D. Thomas hanc nostram sententiam clarissimè tradit i. contra Gen. c. 54. Intellectus, inquit, ea que sunt in esse conjuncta interdisjuncta accipere potest, quando unum eorum in alterius rationem non cadit: & proprius hoc in terrario considerare potest binarium tantum, & in animali ratione, id quod est sensibile animal. En eodem modo docet S. Doctor posse sensibile conceipi sine rationali in homine, quo binarium sine tertio numero in ternario.

IX.
Clariss ad-
huc in can-
dem rem
logatur S.
Doctor.

Hoc verò ipsum multò clarius perfectioni intellectus supra sensum tribuit i. p. q. 12. a. 4. corp. his verbis: *Animus nostra dñs habet virtutes cognoscitivas, unam qua est actus alicujus corporis organi, & hunc connaturale est cognoscere res secundum quod sunt in materia individuali, unde sensus non cognoscit nisi sensuiliaria: Alia vero virtus cognoscitiva ejus est intellectus, qui non est actus alicujus organi corporalis; Unde per intellectum connaturale est nobis cognoscere naturas, qua quidem non habent esse nisi in materia individuali, non tamen secundum quod sunt in materia individuali, sed secundum quod abstrahuntur ab ea per considerationem intellectus. Unde secundum intellectum possumus cognoscere hujusmodi res in universali, quod est supra facultatem sensus: Quibus verbis clariss potuerit S. Doctor intellectum, & modum ejus cognoscendi extolere supra sensum, ejusque perfectio- ni tribuere abstractionem natura singulatitate?*

X.
Aquam ali-
quin pro-
fluente
quarant.

Quare non possum non mirari non neminem, qui velut aquam in profluente queritans, auctores, qui intellectum vim habere res adunatas intentionaliter dividendi, produci postulat, cum Suarez, Vafquez, Grana, & quod caput est, Doctor ipse Angelicus id apertissimè affervert, ut vidimus. Multò verò magis miror aliquem hoc axioma nullius esse auctoratis, cum primò Pater Granado testetur esse communis Philosophorum, communis a. tem Philosophorum aucto: ita sine dubio alicujus momenti est. Desumptum verò est ex Averroëz. Metaph. c. 39. quodque Aureolus, Gregorius & alij Nominales olim conati sunt explicare, ut facetur P. Hurtado, licet frustra. Deinde P. Sua. Vafquez, & alij quoad hanc partem adunata dividendi, doctrinam in eo contentam tradunt & elucidant, ut vidimus.

Omnium verò maximè miror dixisse quicquam, non ad hunc finem axioma illud attulisse Patrem Granado, nempe ad probandum posse intellectum rem phisicè individualis dividere objectivè quod ramen evidensissimum est eum fecisse, ut locum citatum intuenti constabit. Licet enim l. i. in i. p. d. 2. 5. n. 10. dicat contra nonnullos, à parte rei, seu ante distinctionem per intellectum factam, quidquid de una per actione dicitur, dici debet de alia omni cum ea identificata, eus tamen afferit de 6. n. 5. contingere facta distinctione per intellectum, & acrier, ut dixi, ibidem impugnat Nominales attributa & perfectiones in ordine ad connotata extrinseca & effectus explicantes.

S E C T I O VI.

Declaratur magis hic modus Præcōsēs objectivas defendendi.

Diximus sectione præcedente a. etum intellectus duplē in se rationem continere, phisicæ scilicet formæ, & intentionalis, & ut phisica qualitas est subire leges aliarum qualitatum, ut verò est intentionalis, eu in representando, non esse modu- lo aliarum qualitatum metiendam, & sub hac ratione posse eum adunata dividere, & rem rea iter in- dividam intentionaliter separando, in varia prædi- cata objectivè distinguere.

Utraque hæc ratio clarè cernetur in hoc exem- plio: Ponamus animam hic in corpore existentem, duplex cibet actum præcōsēm circa leipsum, concipient, hæc virtus do scilicet rationem animæ tantum, non concepta differentia individuali. Hic actus ut intentionalis est, terminatur ad solam rationem animæ, non ad differentiam individualē, sicque has rationes à se invicem in mente separat: ut verò phisica qualitas a. etiam actus, nullam inter eas rationes facit distinctiones, sed præcōsēm inest, equaliter utriusque tanquam subiecto, cùm exempli circumscriptione, physicè & à parte rei non sint duæ rationes, sed una, nec sub hac ratione magis dividit rationem animæ à differentia individuali, quam albedo in pariete rationem parietis ut: sic à ratione hujus parietis. Et ratio est clara, cùm enim ut phisica qualitas est, in ista anima tanquam subiecto, & phisicè, si divisionem ullam faceret, faceret phisicam, quod implicat, sic enim esset eadem phisicè res, & non esset, quia esset phisicè divisa.

Hinc manifestum apparet discriminē quare dari possit virtualis, seu fundamentalis distinctio in ordine ad cognosci & non cognosci, seu ut unum prædicatum representetur non representatio alio cum eo identificato, non tamen virtualis distinctio in ordine ad currere & non currere, destrui & non destrui, existere & non existere, hoc enim phisica res, non intentionalia, & materiali, non per- spicace illo, ac subtili modo procedant, quo intellectus, si rem dividenter, dividenter phisicè, & realiter, quod implicat, sic enim eadem res realiter esset duæ realiter. Si autem implice: actualis distinctio seu divisionis ejusdem rei realiter, implicat etiam ap- titudinalis seu virtualis, sicut si implicat et actualis virtus, implicaret similiiter potentia visiva.

At verò contradictione non sunt sunt esse rem aliquā phisicè ac realiter eandem, & intentionali erunt distinctiones. Nulla est contradictione, seu divisa, hoc enim aliud nihil est, quam contradictione eam inadæquatē cognosci ex parte objecti, seu non quod res totam simul, sed singulatim, & quasi per partes objecti, sicutque representari secundum diversas rationes, tamen ad contradictionem physicam entitatem intellectus tamen suā sagacitatem una.

XI.
P. a. um fin-
cere quida-
ctores
citant.

I.
Declaratur
magis du-
plex illa vis
intellectio-
nis.

II.
Duplex
hæc virtus
intellectio-
nis clare
cervit in
exempli
animæ eli-
cētis actus
animis actis
circumscrip-
tione.

III.
Car detur
virtualis
distinctio
ad cognosci
ad non cog-
noscētē.
tamen ad
curvare &
curvare &
non curvare.

IV.
Nulla est
contradic-
tio
contradic-
tio
quod res
physicè ea-
dem, inten-
tionaliter
dividatur.

Modus explicandi Præcisiones objectivæ. Sect. VI. & VII. 103

te unam ex illis percipere potest, alia non percepta, quod est præcivè dividere objectum, seu præcindere objectivè.

Dices, intellectus noster qui contrariam sequimur sententiam non est adeo subtilis ut unam rationem seu perfectionem separet ab aliâ, ergo si etiam subtilitas. Contra primò, intellectus Philosophorum propè omnium, qui rem hanc hactenus tractauit, fuit adeo subtilis ut id præstaret, ut constat cum ex axiomate illo ab ijs statuto, quod supra retulimus: cum quia prædicata in objecto dividunt in mutuo se: in cludere, & non se mutuo includere, cur ergo soli tenebras præcunt.

VI. Contra Secundò, quid ergo volunt hæc passim apud eos repertæ voces, *causa adæquata est que continet omnes formalitatem effectus*: quid illæ, vitalitas actus formaliter refutatur in causam vitalem supernaturalem, *repræsentatio in speciem*, & hujusmodi: quis clarius perspicit, quis acutius formalitatem in objecto dividit ac distinguit? Unde qui hæc debilitatem visus causantur, ubi vel ad naturam cause adæquata, vel rationem effectus vitalis perspiciunt, uno verbo, ubique eorum interest (interest autem quicunque clare quidquid explicare volunt) *accidunt acutum, quam aut Aquila, aut serpens Epidaurius*. Cui ergo bono hic eam pro viribus impugnare sententiam, ad quam tam ipsi, quam quotquot vel scribunt, vel loquuntur Philosophi, in gravissimis quibusque difficultatibus explicandis coguntur confugere?

VII. Contra tertio, dicunt adversarij: *Objectum antea ut adæquatè distinctum à cognitione, non erat distinctum vel divisum*, ergo si per cognitionem distinguatur, cognitione ponit vel producit aliqui ex parte objecti in rincuscum, per quod distinguatur, quod tamen intelligi nullo pacto potest. Respondeo objectum ante cognitionem distinctum fuisse fundamentaliter, correlative quippe sunt possit cognitionem dividere objectum, & objectum dividi posse per cognitionem. Nego tamen per actum distinctionem ullam ponit aut produci in objecto. Urgebis, ergo nulla omnino est distinctione actualis ex parte objecti, pater, antea non erat, ut faciemur, nec fit ab intellectu, ergo nulla est. Distinguuo minorem, non fit per actum intellectus positivè, concedo minorē; p. acutivè, nego, seu, quod cōdem recidit, Declaratur non fit per actum intellectus aliquid ponentem in quonodo objecto, concedo, aliquid tollentem, nego, dum fit præciso, enim principium sentiendi concepi non concepto rationali, collit præcivè principium ratiocinandi à principio sentiendi, quod nimirum in ordine ad hunc actum perinde le habet, ac si non esset realiter à parte rei identificatum cum principio sentiendi: tollit, inquam, illud, non physicè, sed intentionaliter, non positivè, vel potius negativè, seu ut loquitur S. Thomas, concipiendi non esse illud unitum principio sentiendi, hoc enim esset falsum, cum tamen juxta Aristotelem, *Præcidentium non fit mendacium, sed præcivè, id est non concipiendi illud quicunque à parte rei conjungitur*.

VIII. Ad argumentum dico, eadēm quis argumentatione probaret posse Deum discurrere cum hoc in hominibus perfectionem arguat supra sensus, & homines, quo sagaciores, eo id acutius præstent. P. Arriaga d.s. Log. f. 4. sup. 3. concedit Deum etiam objectivè præcindere. Existimo tamen Deum propriè non præcindere, & ratio in meis principiis est clara, præcindere enim est rem inadæquatè cognoscere, seu unum in objecto repræsentare, non repræsentato alio, Nei autem cognitione respectu cuiusque rei necessariò est adæqua: a, sicut nec adversarij, opinor, dicent Deum præcindere formaliter, quod secundum ipsos est hominem ex. g. in ordine ad solas operationes sensitivas comparare, quod Deo non competit, qui eum semper in ordine ad omnes cognoscit. Non ergo infinitam cognitionem divinam ad curtae nostre debemus & imperfæctæ normam exigere, nec immensum illum scientia Oceanum nostris captiunculis metiri. Quod, si quis in actu cognitionis divina tot esse dicat prædicata a virtutis intellectus repræsentare paritem sine omni colore, repræsentet postea albedinem & inherentem, jam aliter se habet paries intrinsecè respectu intellectus quam ante, utpote qui jam varias de illo formare potest propositiones, quas ante non poterat, & voluntatem monere ad varios circa illum actus de novo exercendos. Idem est contrario est de divisione, licet non seu separatione. Concipiat e. g. intellectus Petrum mactur fine visu, aut solem non concepta in eo luce, verè, physicè respectu intellectus separatur, visus à Petro, lux à sole, & aliter se habent intrinsecè jam respectu intellectus, quam quando repræsentabatur, hic cum luce, ille cum visu.

Modus quo defendi posset Deum præcindere objectivè. Ita vero cum auctoriis 1. 5. citatis vim præcindendi objectivè in intellectus perfectionem refundo, ut aliquid afteram admisceri debere imperfectionis, nempe limitationem.

X. Ab confirmationem dico, Angelum in ijs quæ

cognoscit abstractivè, non minus objectivè præcindere posse, quam hominem. Utrum autem per possunt præcactus intuitivos fieri possit præcilio, dicitur postea. *Angeli scindere* *objectivè*.

SECTIO VII.

Quo pacto in præcisionibus objectivis inveniatur distinctione ex parte objecti.

I. Nprimis notandum, si quis per actum intellectus distinguentem objectivè, realem velit, aut per præcitionem in objecto mutationem produci, frustra ones objecti id facit, nullus enim auctor, quod sciam, id docet, sed vas nulla solū volunt hujus sententia auctores fieri hanc *mutatio in objecto* distinctionem intentionaliter. Unde, ut notat P. Vasp. *suprà citatus*, est quæstio penè de nomine an objectum intrinsecè dividii dicatur, an extrinsecè, dummodo concedatur rem in se realiter individualiter separari intentionaliter, & inadæquatè ex parte objecti repræsentari, ac dividii, ut loquitur ipse, in diversos concepsus objectivos. Scopus ergo præsentis sectionis est ut ostendam quonodo objectum per actus præcivos distinguiri, dividiri, ac mutari dicatur intrinsecè.

Sic ergo arguunt aduersarij: Objectum antea ut adæquatè distinctum à cognitione, non erat distinctum vel divisum, ergo si per cognitionem distinguatur, cognitione ponit vel producit aliqui ex parte objecti in rincuscum, per quod distinguatur, quod tamen intelligi nullo pacto potest. Respondeo objectum ante cognitionem distinctum fuisse fundamentaliter, correlative quippe sunt possit cognitionem dividere objectum, & objectum dividi posse per cognitionem. Nego tamen per actum distinctionem ullam ponit aut produci in objecto. Urgebis, ergo nulla omnino est distinctione actualis ex parte objecti, pater, antea non erat, ut faciemur, nec fit ab intellectu, ergo nulla est. Distinguuo minorem, non fit per actum intellectus positivè, concedo minorē; p. acutivè, nego, seu, quod cōdem recidit, Declaratur non fit per actum intellectus aliquid ponentem in quonodo objecto, concedo, aliquid tollentem, nego, dum fit præciso, enim principium sentiendi concepi non concepto rationali, collit præcivè principium ratiocinandi à principio sentiendi, quod nimirum in ordine ad hunc actum perinde le habet, ac si non esset realiter à parte rei identificatum cum principio sentiendi: tollit, inquam, illud, non physicè, sed intentionaliter, non positivè, vel potius negativè, seu ut loquitur S. Thomas, concipiendi non esse illud unitum principio sentiendi, hoc enim esset falsum, cum tamen juxta Aristotelem, *Præcidentium non fit mendacium, sed præcivè, id est non concipiendi illud quicunque à parte rei conjungitur*.

Res hoc exemplo fiet clarissima. Ponamus intellectum repræsentare paritem sine omni colore, repræsentet postea albedinem & inherentem, jam aliter se habet paries intrinsecè respectu intellectus quam ante, utpote qui jam varias de illo formare potest propositiones, quas ante non poterat, & voluntatem monere ad varios circa illum actus de novo exercendos. Idem est contrario est de divisione, licet non seu separatione. Concipiat e. g. intellectus Petrum mactur fine visu, aut solem non concepta in eo luce, verè, physicè respectu intellectus separatur, visus à Petro, lux à sole, & aliter se habent intrinsecè jam respectu intellectus, quam quando repræsentabatur, hic cum luce, ille cum visu.

Dices, actus intellectus est objecto extrinsecus, ergo facere in eo nequit diversitatem intrinsecam. Distinguuo consequens, non potest facere in eo di-

I. 4. versitatem

II.

Distinguo *hæc objecti-va non fit aliquid po-nendo in ob-jecto, sed illud inadæquatè re-presentan-do.*

III.

Potest ali- quid habere se aliter intrinsecè respectu intellectus

IV.

Præcidentium non fit mendacium non est mendacium.

Quomodo intellectus lucet obiecto extinsus, facie in composit mutationum intrinsecam.

V.
Fit hoc divisio ex parte objecti per actum intellectus in genere causa formalis definitiva, actus enim eam faciens duo necessaria involvit, & positivam representationem unius praedicit, pura animalis, & negationem representationis alterius, quam prout a p. facto tollit præcise ex parte objecti, seu nulla de altero facta mentione, undicetur rationale physice & realiter sit cum eo identificatum, perinde tamen est hic & nunc respectu intellectus, ac si cum eo non esset identificatum. Ado ulterius etiam rationale reddetur impossibile, si animal remaneat possibile, actus hic intellectus eodem modo persistet.

VI.
An objectum dicendi debet dividere per intellectum non intrinsecum, sed quod est de nomine.

Proprietatis loquuntur in hac materia.

VII.
Angelus objectum præcisanum immediatius, nullum in eo videbit mutationem.

Videbit intuitus actum præcidentem.

VIII.
Quid in suo conceptu involvatur videare animalis solum.

versitatem intrinsecam immediatè, seu per se, concedo coniectantiam; mediatè, seu per terminum, quem intentionaliter apponit vel tollit ab objecto, nego. Sicut cum parietem nunc enim albedinem, nunc sine ea repräsentō, paries aliter se habet intrinsecè objective in uno casu quam in alio, non per actum intellectus immediatè, sed per albedinem quam intentionaliter parieti apponit, vel parietem sine ea repräsentans, eodem modo tollit. Sicut enim, si Deus subtrahat concursum physicum, albedo amplius non erit in pariete physice, sic, si intellectus subtrahat concursum intentionalem, seu eam representare desinat, non erit in pariete intentionali, seu respectu intellectus.

Fit potius hoc divisio ex parte objecti per actum intellectus in genere causa formalis definitiva, actus enim eam faciens duo necessaria involvit, & positivam representationem unius praedicit, pura animalis, & negationem representationis alterius, quam prout a p. facto tollit præcise ex parte objecti, seu nulla de altero facta mentione, undicetur rationale physice & realiter sit cum eo identificatum, perinde tamen est hic & nunc respectu intellectus, ac si cum eo non esset identificatum. Ado ulterius etiam rationale reddetur impossibile, si animal remaneat possibile, actus hic intellectus eodem modo persistet.

VIII.
Urum autem dici debet objectum intentionali divisum dividi intrinsecè, de nomine est contraria, si enim sumatur causativa, ut ajunt, seu referatur ad causam dividentem, est falsum, quia negatio actus intellectus tam est objecto extinsa, quam actus a iud. praedicatum repräsentans, quorum utrumque, ut numero precedente diximus, causam hujus divisionis integrum constituit. Si vero sumatur objectivè, id est referatur ad extrema ipsa divisa, dici potest objectum intrinsecè divisum & distinctum, quia vero tollit ut ab eo aliquid ei intrinsecum, nempe distinctionem illius constitutiva, quid autem rei magis intrinsecum, quam illius distinctionia, ut p. e. quæ est pars essentia. Propriissime vero loquutus fuerit, qui per actum præcidentem dixerit aliquid objecto intrinsecum tolli extinsè.

Ad clariorum hujus distinctionis unius praedicationis ab alto intelligentiam queret aliquis, utrum, dum animal quis per actum præcidentem à rationali in homine distinguit, ac dividit, utrum, inquam, Angelus mutationem aliquam, distinctionem, aut divisionem in objecto videret? Respondeo, si Angelus hominem seu objectum divisum immediate intueatur, nullam in eo videbit mutationem, sicut nec videret si Petrum intueretur dum quis cum repräsentaret sine brachio, fertur enim Angeli cognitio in objecta propter sicut a parte rei, non propter subsunt nostris conceptibus. Si vero intueatur actum præcidentem, cognoscet objectum solum inadæquatè, quia id per actum cognoscit tamquam per medium cognitionis, ac proinde non plus per hunc actum solum cognoscit quam actus præcindens ei monstrat, sed solum monstrat animal, ergo illud solum Angelus cognoscit, sicque eodem objectivo habebit limites Angelus sua cognitionis, quos homo sibi. Actus ergo Angelis respectu actus hominis præcidentis est intuitivus, & immediatus, respectu objecti præcisi, abstractivus & mediatus.

Præcindere ergo seu cognoscere animal solum, est cognoscere animal sine rationali negatione sententia ex parte intellectus, non objecti, nec enim dum cognoscere animal tantum, sensus est me cognoscere animal & negationem rationalis, sic enim non cognoscere animal tantum sed negationem una cum animali cognoscere, sic etiam dum di-

citur quis vidisse aut occidisse Petrum solum, non est sensus quod viderit vel occiderit Petrum & negationem Pauli, ceteraque aliarum omnium rerum negationes, sed quod non viderit vel occiderit alium a Petro. In præcisione autem negativâ negatio tenet se ex parte objecti, ut dum quis dicit, animal non est rationale, seu cum animali conjuncta est negatio rationalis.

SECTIO VIII.

Argumenta solvuntur quæ ex hoc præcisiones explicandi modo peculiariter oriuntur.

Objicit primò, si per actum inadæquatè cognoscem animal præcindatur à rationali. Quomodo rationale eadem opera præcindetur ab animali, sed ^{dam animal} præcinditur, ergo probatur minor, nam, ut supponimus, non cognoscitur. Respondetur, ratione in eo casu ab animali præcindi solum negativa præcindatur ab illa.

Objicit secundò P. Hurtado d. 6. Met. f. 4. sub. 4. n. 106. Distingetis est forma extrinseca tribuens se intellectus objecto, ergo ubi objectum est unum, non potest forma extrinseca nisi unum, multò minus in eo facere distinctionem intrinsecam. Sed ad hoc abunde respondemus, ut supra sec. 6. & 7. dicimus enim actum intellectus ut intentionalis qualitas est, distinctionem intentionalem intrinsecam facere in objecto, non aliquid ponendo, sed tollendo, ut ibi explicatum est, sicque ut intentionalis qualitas est, posse adunata dividere, & dare se uni parti objecti intentionali, hoc ipso distincti, quod in illud tendat intellectus inadæquatè, eu in unam partem, non in aliam. Cujus ratio à priori est, quam lupi assignavimus, quia intellectus non est principium per se completum intelligendi sine specie, cum ergo speciem habeat à solis operationibus sentiendi abstractam, principium ratiocinandi omnino non cognoscet, ut supra ostendimus sec. 2. n. 6.

Cum ergo immediata ratio cur unum objectum cognoscatur, non aliud, sit, quia intellectus hac species instrutus est, non alia, vel quia uti hac vult, non alia, mediatè ratio refunditur in objectum ipsum, cuius vicaria est species, & ab objecto producitur in ordine ad actum elicendum quo cognoscatur, ac proinde o modo petit objectum cognoscere, quo producitur instrumentum hujus cognitionis, nempe speciem sui, sed hanc producere inadæquatè, ut loco citato ostensum est, ergo petit & potest cognoscere inadæquatè. Si quis vero dicat, species à Deo produci, Dicustamen ut auctor naturæ juxta rerum exigentias operatur, & talem infundit speciem, qualiter objectum petit, sicut hac specie vel numero actione concurrit, quia effectus hanc numero vel specie actionem requirit.

Objicit tertio: objectum quod est à parte rei terminat, sed illud est indivisibile, ergo totum terminat, nam ex parte objecti non est aliquid & aliiquid. Respondetur distinguendo minorem, objectum est indivisibile physice, concedo minorem; intentionali, nego. Sicut enim intellectus ut agens intentionale respicit objectum, & potest illud dividere, ut supra ostensum est, ita vicissim objectum eodem modo respicit intellectum, & speciem sui, ut proximè ostensum est, producere inadæquatam.

Objicit quarti: realis entitas objecti terminat, minat adū sed realis entitas non dividitur, ergo tota terminat præcindens & cognoscitur, ergo nulla sit divisio. Distinguendo materialiter, realis entitas terminat adæquatè, & secundum minat in dū adæquatè.

dum se totam, nego majorem; inadæquate, concedo: objectum enim terminat pro exigentia actus, non ut physica, sed ut intentionalis qualitas est, ut sic autem longe alio modo tendit actus intellectus, quam ut est forma physica, ut sect. 6. ostendit. Distinguo item minorem, realis: unitas objecti non dividitur in physice, concedo minorem; non dividitur intentionaliter, nego: alioqui quo pacto esset compositione metaphysica, si nulla ex parte objecti, esset distinctio? licet enim haec compositione formaliter sit per actum intellectus, objectum tamen est quod componitur, quod tamen nulla ratione componi posset ex partibus metaphysicis, si antea saltem per aliquem actum partes illæ non fassent distinctæ, ac divisiæ.

VI.
Ex parte ob-
jecti præcis-
ionis sunt due
realitates.

Urgebis; ora realitas quæ est à parte rei terminat & cognoscitur, dum cognoscitur animal, vel non: si ita, ergo nulla est divisione nec distinctio; si non, ergo aliqua realitas manet cognoscenda, ergo sunt duas realitates, nempe realitas cognitæ, & realitas non cognitæ. Respondet, si realitas nil aliud sonet quām prædicatum reale, esset intentionaliter duas realitates, et tamen vera aliud sonat, nempe esse duo realiter distinctæ. Negandum itaque simpliciter est duas illæ esse realitates, sed eadem realitas cognoscitur inadæquata, & in duas dividitur formaliter, seu prædicta per intellectum, sicque formaliter distincta.

VII.
Obj. si ani-
mal præcis-
io possit à
rationali po-
teri præcis-
io.

Objicies 5. si animal intentionaliter dividi possit à rationali, ergo & animal à se, vel rationale à se dividi poterit, nec enim minus rationale intrinsecum est animali, quā in animal sibi. Contrà, inquirio an animal juxta adversarios per præcisionses formales distinguiri à se possit, sicut secundum illos distinguiri per eas potest rationali? en per utriusque sententia difficultas, ubi enim ipsi formales præcisionses statuunt per actus confusos, nos per actus claros statuimus objectivas.

VIII.
Reb. non se-
qui ex eo
quod unum
prædicatum
separari po-
sset ut sepa-
rari omnia.

Sed ut rem ulterius declarerem, certum est non sequi ex eo, quod unum prædicatum ab alio separari possit, posse propterea separari à se omnia, nec enim idem ubique est fundamentum, diversa scilicet series operationum, compositione metaphysica, & alia distinctionis signa suprà posita. Qua de causa Aristot. 7. Metaph. c. 12. t. 43, licet distinctionem inter alios gradus metaphysicos statuit, differentiam tamen ulterius dividit ait nō posse. Quod, ut suprà dixi, de Ente similius mihi dicendum videtur. Addo tamen licet animal (idem est de rationali, rugibili, & aliis differentiis) in gradus dividi metaphysicos non possit, seu tamquam in superius & inferius, sicut tamen partes physicae, materia & forma equi ex g. licet in plures partes physicae, aliam nempe materialiam, & formam aliam dividit nequeant, ex ensivitatem in plures partes integrales dividi physice possunt, idem dico de partibus metaphysicis intentionaliter, quatenus nimirum hujus vel illius in actu primo operationis radix animal concipitur, ut verò radix concipitur omnium, integrum constitutus genus, & partem metaphysicam completam.

Per Præcio-
nem dividit
formalitas
potest in par-
tes integras
mi.

Objicies 6. licet actus præcindens, objecto sit extrinsecus, intellectu tamen est intrinsecus, ergo dat illi intrinsecas denominations contradictiones, cognoscens scilicet intrinsecum, & non cognoscens idem objectum. Distinguod consequens cognoscens & non cognoscens idem objectum adquæ est, nego consequiam, inadæquate, concedo. Ut autem propositiones sint propriè contradictiones, non sufficit secundum Aristotalem, & Philosophos, ut ferantur actus in idem objectum quomodo docunt, sed in idem secundum idem, unde si illa sit distinctio in objecto, propositiones nunquam sunt

contradictoria. Nec in hoc est majus mysterium in intrinsecis denominationibus quam extrinsecis, cu in neutris, ut dixi, verificantur propriè contradictiones. Si quidem probaret objectio actum a iquem intellectus posse unum anima, cui inest, prædicatum informare, non aliud, aliiquid efficeret. De quo latè suprà l. 6. n. 2.

Objicies 7. actus quæ terminatur ad animal non potest terminari ad rationale, nec è contra, ergo rationale non potest terminari actum, qui representat animal, nec è contra, ergo animal & rationale differunt intrinsecè, sicque rationale habet prædicatum quod nō habet animal, & animal prædicatum quod non habet rationale. Distinguo secundum consequens, differunt intrinsecè à parte rei, nego consequiam; respectu intellectus posse & per actum præcindentem, transcat, ut latè ostendit l. 7. Nullus

Ex eo quæ
animal ter-
minat unum
actum ra-
tionale alia,
non sequitur
hac duo dis-
ferre à partib.

liquidem, qui admittit præcisionses objectivas, negat, qui prædicta que abstrahuntur, aliquando numero differant, ut cum consideratur Petrus ut elicivus actus A, & actus B, numero tamè distinctorum, ignis ut productivus hujus vel illius calorist aliquando species, ut cum concipitur Petrus ut elicivus assensus & diffensus, apprehensionis & judicij, ignis ut productivus caloris & lucis: aliquando etiam genere, ut cum representatur ignis ut productivus ignis & caloris, pro diversitate enim esse etiam est diversitas heterogenea in principiis formalibus per intellectum abstractis.

In eo vero peccat hoc argumentum, quod mutet suppositionem, à statu præcisionsis arguens ad statum realis, sicque committit fallaciam, ut aiunt, accidentem committit. Notandum itaque à parte rei nec animal dari fallaciam nec rationale, nec hominem, nec equum prout his nominibus importantur, haec enim omnia præcisionsem & intellectus actum aliquo modo involventur. A parte rei ergo sola sunt singularia Petrus, Paulus, Ioannes, Bucephalus, Rhœbus, &c.

XI.

Objectio b. 6.

realis, sicque
committit fallaciam, ut aiunt, accidentem
committit.

fallaciam

accidentis.

quia est animal rationale. Contrà 2. nunquam petitur principium dum redditur ratio illius quod afferitur, varia autem supra hujus rei rationes assignavi s.2.5. & 6. & in probatione nostræ sententiæ, & impugnatione contraria.

XIV.
Offenditur
alterius dif-
ferentia in-
terpredicata
physica &
intentional.

Dico ergo ex eo quod intentionaliter dividatur objectum, seu animal cognoscatur non cognito rationali, nihil sequi incommodi, si nimur fera; ut cognitio in unum prædicatum, non in aliud, sequitur enim solum cognoscitum illud inadæquatè: at verò si curreret animal, produceretur, vel destrueretur, non currente, nec producto rationali, sequeretur idem realiter distingui à se, siveque esse rem realiter eamdem, & non esse realiter eandem. Deinde habemus fundamentum unius, non alterius, ut supra ostensum est. Sane miror cur hic clament adversari, peti principium, nisi forasè velint his sua peti principia, & ita peti, ut labefactentur. Quod si ita sit, nil mirum quod exclamant, & querantur peti principium.

S E C T I O N I X.

Reliqua argumenta contra Præcisiones
objectivas.

I.

Obbjicit 9. P. Arriaga d. 5. Log. s.2. subl. 2. n. 25. non minùs contradictoriè opponuntur cognoscit & non cognoscit, quām existere & non existere, sed impicit animalitatem hominis existere, rationalitatem non existere, ergo & animalitatem cognoscit, non cognita rationalitate.

II.
In divinis est
nec virtualem in divinis, & ait Essentiam cognoscit
cognoscit &
non cognoscit,
nō tamē effe-
& non esse.

Contrà admittit ipse l.4. n. 56. & 57. distinctionem virtualem in divinis, & ait Essentiam cognoscit posse, non cognita Relatione, & è contra, & tamen nec ipse, nec ullus eam illic admittit in ordine ad existere & non existere, ergo non sequit ut potest idem cognoscit & non cognoscit, ergo existere & non existere. Dico itaque diversissimam esse rationem de prædicatis physicis & intentionalibus, ut ostendi in lineæ p. 2. & l.6. n. 3. nec ea hinc necesse est repetere.

III.
Idem potest
realtiter cog-
noscit, & non
cognoscit
inadæquatè.

Objicies 10. ex nostra sententia sequi idem realiter cognoscit & non cognoscit, animal enim realiter cognoscit, rationale realiter non cognoscit, sed animal & rationale sunt idem realiter, ergo. Distinguo majorem, idem realiter cognoscit & non cognoscit adæquatè, nego majorem; inadæquatè, concedo: hæc autem non sunt contradictoria, quia non fortur cognitio & negatio cognitionis in idem omnino objectum; seu, ut loquitur Aristoteles, in idem secundum idem.

IV.
quomodo in-
tellectus di-
stinguat ob-
jectum in
formalitatis

Objicies 11. si intellectus cognoscat unam formalitatem, & non aliam, ergo est una & alia, ergo due formalitates, per actum distinguenter, ergo verum est dicere animal non est rationale, & è contra, ergo in animali est negatio rationalis, ergo distinguuntur realiter. Admissis ceteris, & negata ultima consequentia, distinguo penultimam. In animali est negatio rationalis physice & negativè, nego consequentiam; intentionaliter, & præcivitè concedo: licet enim à parte rei idem sint, intellectus tamen inadæquatè rem concipiendo, unum præcivitè

tollit ab alio, seu non dat ei totum conceptum objectivum, quem à parte rei & realiter habet, ut latè declaratum est supra.

Objicies 12. ex nostra sententia destrui formam syllogisticam, ut patet in hoc syllogismo exposito: *huc animal cognoscitur, sed hoc rationale est hoc animal, ergo hoc rationale cognoscitur*, ubi si concessis præmissis negetur consequentia, destruitur forma syllogistica, nam quæ sunt eadem uni tertio, non sunt eadem inter se. Confirmatur, eodem modo negari posset consequentia in hoc syllogismo, *huc animal currit, sed hoc rationale est hoc animal, ergo hoc rationale currit*.

Respondeatur 1. non esse mirum si negetur consequentia in primo syllogismo, cum in hujusmodi propositionibus semper mutetur suppositio, siveque cūsines non lateret & equivocatio in illis terminis *huc animal*, & *derogator hoc rationale*, dum à sensu & statu præcisionis transferunt ad statum realem. Unde in his syllogismis semper sunt quatuor termini, quia omnis terminus suppositio. equivocus est virtualiter seu equivalenter plures, ut constat si formetur syllogismus ex hoc termino canis. Respondeatur 2. distinguendo majorem, hoc animal cognoscit adæquatè, nego majorem; inadæquatè, concedo. Distinguo item minorem, *hoc rationale est hoc animal*, si hoc animal sumatur adæquatè, & pro omni eo quod dicit à parte rei, concedo minorem; si inadæquatè, nego.

Per quæ patet ad Confirmationem, cursus enim cum non sit qualitas intentionalis, sed physica, nec *Aliud in* *cessariò applicatur* toti prout à parte rei, scilicet, tamen *forma syllo-* *gisticæ* omnia debent in sensu reali, sed prout à parte rei, *subiecta* enim, ut dicitur Dialectici, determinantur *est de predi-* *catis intentionalibus* à prædicatione. Actus verò intellectus, cum sit qualitas *physicæ* intentionalis, dividere potest objectum intentionaliter, sive & tendere in objectum quod omnino non est, imo quod est impossibile, quod cursu & a iis qualitatibus physicis non convenit.

Objicies 13. objectum ut distinctum ab actu, non haber formalitates, ergo actus nullas in eo attingere potest, nec enim attingi potest quod non est. Respondeatur, in objecto nullas esse formalitates antē cognitionem, nisi fundamentaliter, cognitionis verò tendens in objectum præcivitè, formalitatem facit, non quidquam cernendo in objecto quod non est, sed inadæquatè cernendo quod est, & illud intentionaliter segregando. Nec intellectus in actu signato videt plures formalitates in objecto, sed in actu exercito in objectum tendendo inadæquatè, ipso facto formalitatem facit, quæ illud est quod huic actui præcivitè respondet, quam proinde facit non aliquid in objecto ponendo, sed intentionaliter & in actu exercito tollendo, ut supra se & 7. fuscum est declaratum.

Quomodo species inadæquatas comparet intellectus ad objectum inadæquatè cognoscendum, unde species jam aliquid diximus in superioribus; plena autem inadæquatè, hujus rei discussio spectat ad libros de Anima, in tractatu de specibus.

An, & qua ratione dentur præcisiones in divinis non est prætentis instituti, cum quæstio sit merè Theologica, & eam disputavi i. p. d. 2. l. 4. 5. & 6. dum de visione unius Personæ sine alia. Aliquid etiam hac de re addam disput. seq.